

เวชบัณฑิตศิริราช

เวชบัณฑิตศิริราช

SIRIRAJ MEDICAL BULLETIN

ISSN 2697-4436

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2565

เว็บบัณฑิตสิริราช

จัดพิมพ์โดยอนุมัติของคณะกรรมการ
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

เว็บบัณฑิตสิริราช

เป็นวารสารวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์
สุขภาพ ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเผยแพร่ผลงานทาง
วิชาการ และเปิดโอกาสให้เสนอผลงานวิจัย
และวิชาการ (Research Article) รายงานผู้
ป่วย (Case Report) บทความทางวิชาการที่น่า
สนใจ (Academic Article) ซึ่งจะเป็นประโยชน์
ต่อวงการแพทย์ และสาธารณสุข และผู้สนใจ
ทั่วไป บทความที่เผยแพร่ในเว็บบัณฑิตสิริราช
มีการควบคุมคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer
review) และสามารถใช้อ้างอิงเพื่อความ
ก้าวหน้าในสายงานของบุคลากรสายสนับสนุน

เว็บบัณฑิตสิริราช

ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการกลุ่มที่ 2
ในฐานข้อมูล TCI

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความ
วิชาการด้านการแพทย์ และสาธารณสุขในวงกว้าง

กำหนดออก

ปีละ 4 เล่ม ในเดือนมกราคม - มีนาคม,
เมษายน - มิถุนายน, กรกฎาคม - กันยายน
และตุลาคม - ธันวาคม

ระบบการจัดการวารสารออนไลน์

เว็บบัณฑิตสิริราช ได้ใช้ระบบการจัดการ
วารสารออนไลน์ Thai Journals Online
(Thai Jo)

Thai Jo ได้รับการติดตั้ง และดูแลโดยศูนย์
ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Citation
Index Centre, TCI) จากการสนับสนุนของ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
เพื่อพัฒนาคุณภาพวารสารไทยในฐานข้อมูล
TCI ให้มีมาตรฐานสากล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
เว็บบัณฑิตสิริราช” ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ผู้สนใจสามารถส่งบทความผ่านอีเมลหรือศึกษา
รายละเอียดเพิ่มเติมที่เว็บไซต์

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/simedbull>

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/simedbull/index>

เวชบันทึกศิริราช

เพื่อสืบทอดเอกลักษณ์ ไทยของสารศิริราช
มุ่งสู่มาตรฐานวารสารการแพทย์ของไทย

จัดพิมพ์โดยอนุมัติของคณะกรรมการคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ศ.นพ.ธวัชชัย อัครวิพุธ
ศ.ดร.นพ.วรุฒม์ ไล่ห้สิริวัฒน์
รศ.พญ.เจนจิต ฉายะจินดา
รศ.ดร.นพ.เชิดศักดิ์ ไธรมณีนรัตน์
รศ.นพ.ประภัทร วาณิชพงษ์พันธุ์

บรรณาธิการบริหาร
บรรณาธิการ
รองบรรณาธิการ
รองบรรณาธิการ
รองบรรณาธิการ
รองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.ดร.แพทย์หญิงนิศารัตน์ โอภาสเกียรติกุล
ผศ.ดร.นพพล เผ่าสวัสดิ์
กพญ.วรรณดี พลาณภาพ
ภญ.วิมล อนันต์สกุลวัฒน์

กองบรรณาธิการ

ภายนอกคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.นพ.สุรสิทธิ์ ชัยทองวงศ์วัฒนา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผศ.พญ.อภิรัตน์ จิรัฐติกาลโชติ

วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

ผศ.ดร.บุหงา ตโนภาส

โรงพยาบาลราชวิถี กระทรวงสาธารณสุข

นางวาอากาศตรี นพ.สุขุม ศิลปอาชา

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

นพ.ดร.วิรุฬห์ สิมสวาท

สำนักงานโรคเอดส์วันโรค และโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์

พญ.รสพร กิตติเยวมาลัย

โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี

กรุงเทพมหานคร

พญ.ชนันยา ห่อเกียรติ

โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์

จังหวัดอุบลราชธานี

นพ.ชัยอนันต์ โสดากักดี

โรงพยาบาลบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

นพ.เชาวนิศ พิมพรัตน์

โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น

พญ.ศิรินภา ศิริพร ณ ราชสีมา

สำนักงาน

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 2 ห้อง 207 คณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
โทรศัพท์ 0-2419-2884

Email

sijournal92@gmail.com

“บทความต่างๆ ที่ปรากฏในเวชบันทึกศิริราชเป็นผลงานจากความคิดหรืองานวิจัยของผู้เขียนและ / หรือคณะผู้เขียน
ถือเป็นความรับผิดชอบและลิขสิทธิ์ของผู้เขียนและ / หรือคณะผู้เขียนตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537”

สารบัญ

- 5 รายงานกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ได้รับการนวดไทยแบบราชสำนัก และประคบสมุนไพร ร่วมกับการรักษาฟื้นฟูมาตรฐาน
วิภาวี จงกลดี, ชัญทิชา ดรุณสวัสดิ์, ธนัทธ ภูเขาพันธ์พะวงศ์,
ศุภกิจ สุวรรณไตรย์, กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ, ประวิทย์ อัครเสรินนท์
- 12 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจของคนพิการขาขาดระดับต่ำที่ใช้กายอุปกรณ์เทียมที่ได้รับจากโครงการ สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการที่มีมูลค่าสูงและกายอุปกรณ์เทียมที่ได้รับจากคลินิกหน่วยกายอุปกรณ์ โรงพยาบาลศิริราช
เขมิสา เองมหัสสกุล, ปวีณา เอกวัฒนพล, มาริษา อมาตยกุล,
กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ
- 22 การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลลดอาการปวดกล้ามเนื้อบ่าระหว่างประคบด้วยลูกประคบสมุนไพรสดกับลูกประคบสมุนไพรแห้ง: การศึกษาวิจัยแบบสุ่ม
สุภาวดี ตั้งจิตเรณู, พนิตสุภา เชื้อซ่ง, ฉวีวรรณ ใจวิระวัฒนา, อรรคเดช อ่อนสอาด, เอื้อมพร สุวรรณไตรย์, แม้นมาศ วรรณภูมิ, ประวิทย์ อัครเสรินนท์
- 31 การพยาบาลผู้ป่วยตับอ่อนอักเสบรุนแรงเฉียบพลัน
วรรณภา ศุภวชิรกุล, สุรัตน์ ทองอยู่
- 38 การให้วัคซีนบาดทะยัก คอตีบ ไอกรน ในหญิงตั้งครรภ์
ภัทรวรรณ หล้าศิริ, เจนจิต ฉายะจินดา, สุสัทธีย์ ชัยทองวงศ์วัฒนา,
ปาริดา ต่วนวนา
- 48 การพยาบาลผู้ป่วยหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อโควิด-19 ในหอผู้ป่วยอายุรศาสตร์
พนาริ สุแป้น, รวีวรรณ แสงประเสริฐ, ปิยรัตน์ ติมเรือง
- 56 แนวทางการจัดการเรื่องยาก่อนผ่าตัดในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเทียม
วุฒิรัตน์ ธรรมวุฒิ, สรากร ละอองแก้ว
- 64 ธาราบำบัดในผู้ที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง
ปรเมษฐ์ พิธีชิตกพันธ์, ภูริชญา วีระศิริรัตน์

Case Series: The Effect of Court-Type Thai Traditional Massage and Hot Herbal Compression Combined with Standard Rehabilitation Treatment in Stroke Patients

Wipavee Jongkoldee*, Chanticha Darunsawat*, Thanapak Chaowpeerapong*, Supakij Suwannatrai*, Kamontip Harnphadungkit**, Pravit Akarasereenont*

*Center of Applied Thai Traditional Medicine, **Department of Rehabilitation Medicine, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand

Siriraj Medical Bulletin 2022;15(1): 5-11

Abstract

Objective: To study the effect of Court-type Thai Traditional Massage (CTTM) and Hot Herbal Compression (HC) with Standard Rehabilitation Treatment (ST) in stroke patients.

Material & Methods: Medical records of 10 patients who had been treated with combined ST, CTTM and HC were retrospectively reviewed.

Results: A total of 10 cases were reported, 6 males (60%) and 4 females (40%), mean age of 62.5 ± 12.7 years, 8 cases of ischemic stroke, and 2 cases of hemorrhagic stroke. Duration of illness was 2 to 240 weeks (37.4 ± 72.8 weeks) with signs and symptoms found as followed; weakness in 2 cases (20%), weakness with spasticity in 2 cases (20%), weakness with pain in 3 cases (30%) and 3 cases (30%) of weakness, pain and spasticity. After ST, CTTM and HC 2-3 times/week for 1-4 weeks, it was found that 9 out of 10 cases had increase motor power grade, 3 out of 5 cases had decrease spasticity, 4 out of 6 cases had lower pain score. All patients had improvement in Barthel Index scores and no adverse incidents reported.

Conclusion: Court-type Thai Traditional Massage and Hot Herbal Compression combined with Standard Rehabilitation Treatment was safe and possibly beneficial to stroke patients.

Keywords: stroke; weakness; court-type Thai traditional massage; hot herbal compression; rehabilitation

Correspondence to: Thanapak Chaowpeerapong

Email: thanaphak.cha@mahidol.edu

Received: 29 June 2021

Revised: 16 August 2021

Accepted: 26 August 2021

<http://dx.doi.org/10.33192/smb.v15i1.251281>

รายงานกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ได้รับการนวดไทยแบบราชสำนัก และประคบสมุนไพร ร่วมกับการรักษาฟื้นฟูมาตรฐาน

วิภาวี จงกลดี*, ชัญทิศา ดรุณสวัสดิ์*, ธนัทธ เชาวน์พิระพงศ์*, ศุภกิจ สุวรรณไตรย์*,
กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ**, ประวิทย์ อัครเสริณนท์*

*สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์, **ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาผลของการนวดไทยแบบราชสำนักและประคบสมุนไพรร่วมกับการรักษาฟื้นฟูมาตรฐานของการแพทย์แผนปัจจุบัน ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ณ หอผู้ป่วยใน

วิธีการศึกษา: ทบทวนเวชระเบียนย้อนหลังผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ได้รับการนวดไทยแบบราชสำนักและประคบสมุนไพร ร่วมกับการรักษาฟื้นฟูมาตรฐานของการแพทย์แผนปัจจุบัน

ผลการศึกษา: รายงานผู้ป่วย 10 ราย ชาย 6 ราย (ร้อยละ 60) และหญิง 4 ราย (ร้อยละ 40) อายุเฉลี่ย 62.5 ± 12.7 ปี เป็นโรคหลอดเลือดสมองชนิดขาดเลือด 8 ราย และชนิดแตก 2 ราย ป่วยนาน 2-240 สัปดาห์ (37.4 ± 72.8 สัปดาห์) ปัญหาที่พบคือ อ่อนแรงอย่างเดียว 2 ราย (ร้อยละ 20), อ่อนแรงร่วมกับอาการเกร็ง 2 ราย (ร้อยละ 20), อ่อนแรงร่วมกับอาการปวด 3 ราย (ร้อยละ 30), อ่อนแรงร่วมอาการเกร็งและปวด 3 ราย (ร้อยละ 30) ภายหลังรักษาฟื้นฟูมาตรฐานร่วมกับนวดไทยแบบราชสำนักและประคบสมุนไพร 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ นาน 1-4 สัปดาห์ พบผู้ป่วยมีกล้ามเนื้ออ่อนแรงขึ้น 9 ใน 10 ราย อาการเกร็งลดลง 3 ใน 5 ราย อาการปวดลดลง 4 ใน 6 ราย ผู้ป่วยทุกรายมีคะแนนดัชนีบาร์เธลเพิ่มขึ้น และไม่พบอุบัติการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

สรุป: การนวดไทยแบบราชสำนักและประคบสมุนไพรร่วมกับการรักษาฟื้นฟูมาตรฐาน มีความปลอดภัย และน่าจะสามารถช่วยฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองได้

คำสำคัญ: โรคหลอดเลือดสมอง; อ่อนแรง; นวดไทยแบบราชสำนัก; ประคบสมุนไพร; การฟื้นฟูสมรรถภาพ

บทนำ

โรคหลอดเลือดสมอง คือ “อาการที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การทำงานของสมองถูกรบกวน อาการนั้นคงอยู่นาน 24 ชั่วโมงหรือมากกว่า หรือนำไปสู่การเสียชีวิตจากสาเหตุที่มาจากหลอดเลือด”¹ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ภาวะหลอดเลือดสมองตีบหรือสมองขาดเลือด และภาวะหลอดเลือดสมองแตก² จากข้อมูล พบว่า เป็นสาเหตุการตายอันดับสองรองจากโรคมะเร็งทุกชนิด คิดเป็น 47.1 คนต่อจำนวนประชากรหนึ่งแสนคน³ และจากรายงานข้อมูลย้อนหลัง พบว่าจำนวนและอัตราการเกิดโรคหลอดเลือดสมองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น⁴ และเป็นสาเหตุของการสูญเสียปีสุขภาวะ เป็นอันดับ 2 ในประชากรไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง⁵

ในทางการแพทย์แผนไทยโรคอัมพฤกษ์-อัมพาต จัดเป็นโรคที่

เกิดจากธาตุลมในร่างกายนั่นไม่สะดวก⁶ ทำให้มีอาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อตามส่วนต่าง ๆ โดยอัมพฤกษ์⁷ คือ โรคชนิดหนึ่งที่ผู้ป่วยมีอาการอวัยวะบางส่วน เช่น แขนขาอ่อนแรง แต่อาการน้อยกว่าอัมพาตที่ทำให้ผู้ป่วยมีอาการแขนขาตาย ไม่มีความรู้สึก ลิ้นกระด้างแข็ง ซึ่งความแตกต่างของโรคอัมพฤกษ์และอัมพาต คือโรคอัมพฤกษ์เป็นโรคที่ไม่มีการเคลื่อนหลุดของหัวข้อกระดูกจากเบ้า ส่วนโรคอัมพาตเป็นโรคที่มีการเคลื่อนหลุดของหัวข้อกระดูกจากเบ้า พบได้บริเวณข้อไหล่ และข้อสะโพก

การดูแลรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ประกอบด้วย การควบคุมป้องกัน บังคับเสียง กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้การแพทย์ทางเลือก เช่น การนวดไทยร่วมด้วย จากรายงานการศึกษา พบว่า มีผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ใช้การนวดไทยในการรักษามากที่สุดถึง ร้อยละ 56.3⁸ ฤทธิการแพทย์แผนไทย ร่างกายประกอบด้วย 4 ธาตุ คือ ดิน

เว็บบัณฑิตสิริราช

จัดพิมพ์โดยอนุมติของคณะกรรมการ
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

เว็บบัณฑิตสิริราช

เป็นวารสารวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์
สุขภาพ ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเผยแพร่ผลงานทาง
วิชาการ และเปิดโอกาสให้เสนอผลงานวิจัย
และวิชาการ (Research Article) รายงานผู้
ป่วย (Case Report) บทความทางวิชาการที่น่า
สนใจ (Academic Article) ซึ่งจะเป็นประโยชน์
ต่อวงการแพทย์ และสาธารณสุข และผู้สนใจ
ทั่วไป บทความที่เผยแพร่ในเว็บบัณฑิตสิริราช
มีการควบคุมคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer
review) และสามารถใช้อ้างอิงเพื่อความ
ก้าวหน้าในสายงานของบุคลากรสายสนับสนุน

เว็บบัณฑิตสิริราช

ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการกลุ่มที่ 2
ในฐานข้อมูล TCI

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความ
วิชาการด้านการแพทย์ และสาธารณสุขในวงกว้าง

กำหนดออก

ปีละ 4 เล่ม ในเดือนมกราคม - มีนาคม,
เมษายน - มิถุนายน, กรกฎาคม - กันยายน
และตุลาคม - ธันวาคม

ระบบการจัดการวารสารออนไลน์

เว็บบัณฑิตสิริราช ได้ใช้ระบบการจัดการ
วารสารออนไลน์ Thai Journals Online
(Thai Jo)

Thai Jo ได้รับการติดตั้ง และดูแลโดยศูนย์
ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Citation
Index Centre, TCI) จากการสนับสนุนของ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
เพื่อพัฒนาคุณภาพวารสารไทยในฐานข้อมูล
TCI ให้มีมาตรฐานสากล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
เว็บบัณฑิตสิริราช” ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ผู้สนใจสามารถส่งบทความผ่านอีเมลหรือศึกษา
รายละเอียดเพิ่มเติมที่เว็บไซต์

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/simedbull>

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/simedbull/index>